

ACADEMIA ROMÂNĂ

Sesiunea științifică omagială „Regele Carol I. 175 de la naștere - 100 de ani de la moarte“

6 octombrie 2014, Aula Academiei Române

REGELE CAROL I ÎN ACADEMIA ROMÂNĂ

Acad. Ionel - Valentin Vlad
Președintele Academiei Române

În viața popoarelor există personalități emblematice, care își pun amprenta asupra dezvoltării unei întregi epoci. O asemenea personalitate providențială a fost Regele Carol I. În lunga sa domnie (48 de ani), România a cunoscut o perioadă de profunde înnoiri în interior și de afirmare ca un stat respectat în exterior. Regele Carol I s-a dovedit, de-a lungul întregii sale domnii, prin toate actele sale, că a fost un suveran român, strâns legat de țara în fruntea căreia se afla, pe care a știut să o cărmuiască cu înțelepciune, tact și multă diplomatie.

A fost preocupat de schimbarea statutului internațional al Principatelor Române, devenite stat independent după războiul contra Turciei și tratatul de pace de la Berlin (1878) și la scurt timp, recunoscute ca Regatul României (1881). S-a preocupat de dezvoltarea economiei și de modernizarea instituțiilor statului, a învățământului de toate gradele, de la orașe, dar mai cu seamă de la sate, de sprijinirea culturii și artei.

Una dintre instituțiile care s-au bucurat de cea mai mare atenție și de sprijinul Regelui Carol I a fost Academia Română.

După cum se știe, la 1 aprilie 1866, la după eforturi susținute, Locotenența Domnească semna decretul de întemeiere a Societății Literare Române. Peste numai o lună, la 10 mai 1866, Principele Carol de Hohenzollern-Sigmaringen depunea jurământul ca Principe Domnitor al României.

După două luni de la sosirea sa în țară, avea să semneze cel dintâi decret ce viza componența Societății Literare, aflată în plin proces de constituire. Actele prin care Vasile Alecsandri, Costache Negruzzi, Ion Heliade-Rădulescu, C.A. Rosetti, Titu Maiorescu, August Treboniu Laurian au fost numiți în Societatea Academică Română poartă semnătura Principelui Domnitor Carol. Acesta, la rândul său, **avea să devină, la 15 septembrie 1867, cel dintâi membru de onoare și protector al instituției academice.** Din acest moment, legăturile între Societatea Academică Română, ulterior Academia Română (1879) și suveranul țării au fost deosebit de strânse.

Văzând în instituția academică „un izvor pentru știință, pentru limbă și istoria noastră națională”, Regele Carol I s-a interesat îndeaproape de activitatea Academiei Române, a sprijinit-o moral și material, convins fiind că **prosperitatea țării nu putea fi asigurată decât prin formarea și recunoașterea unei elite culturale.** Mulți dintre sfetnicii săi apropiați au fost membri ai înaltului for academic. Deși avea un program deosebit de încărcat, **Regele Carol I își făcea întotdeauna timp pentru a asista la ședințele Academiei Române,** în care se dezbăteau probleme legate de limba română, istoria Românilor și științe sau se prezentau discursuri de recepție ce tratau diverse aspecte ale

culturii. **Regele Carol I și-a onorat titlul primit de membru al înaltului for academic, prezentând el însuși câteva comunicări, toate ținute într-o frumoasă limbă română,** pe care și-a însușit-o imediat după sosirea sa în țară cu sprijinul filologului August Treboniu Laurian, cel de-al doilea Președinte al Academiei (și membru fondator).

Considerând limba română „o adevărată podoabă a neamului românesc”, **în 1884, Regele Carol I a propus membrilor Academiei alcătuirea unui dicționar** care urma să fie, după propria expresie, „un fel de *Etymologicum magnum Romaniae*, conținând toate cuvintele vechi, cari altmintrelea vor fi pierdute pentru generațiunile viitoare, «verba volant, scripta manent»”. Regele nu s-a mulțumit doar cu lansarea acestei idei, ci s-a oferit să susțină financiar realizarea ei. Bogdan Petriceicu Hasdeu, cel care s-a angajat să înfăptuiască lucrarea, nu a reușit să ducă proiectul său la bun sfârșit. Ideea Dicționarului nu a fost abandonată însă de Rege, care s-a preocupat constant de bunul mers al lucrării, încredințată unui colectiv condus de Sextil Pușcariu (între 1906-1944). În 1906, s-a reușit tipărirea celui dintâi volum al acestei lucrări. Regele Carol I nu a avut bucuria de a-și vedea finalizat în timpul vieții sale proiectul la care ținea atât de mult. **Astăzi, Academia Română se poate mândri că a reușit să ducă la bun sfârșit Dicționarul limbii române început în urmă cu aproape 130 de ani din inițiativa Regelui.**

În calitatea sa de protector și de președinte de onoare, Regele Carol I a avut o contribuție importantă la **mutarea, în 1898, a Academiei Române din Palatul Universității, în care funcționase vreme de trei decenii, în casele Cesianu-Zaleski din Calea Victoriei, unde își desfășoară și astăzi activitatea.**

Grija manifestată de Regele Carol I în vederea pregătirii succesiunii dinastice s-a manifestat și în Academia Română. Regele l-a introdus pe Principele moștenitor Ferdinand în atmosfera academică, cei doi reprezentanți ai Casei Regale a României luând parte la unele ședințe importante. În martie 1890, Principele Ferdinand a devenit membru de onoare al Academiei Române, aflată atunci sub conducerea ilustrului om politic Mihail Kogălniceanu. Remarcăm că, nu întâmplător, evenimentul avea loc la doar zece zile după ce înaltul for academic îl alesese în rândurile ei pe viitorul rege al Italiei, Victor Emmanuel al III-lea. Mai mult decât atât, Regele Carol I a reușit să-i insuflă nepotului său și dragostea pentru limba română.

Regele Carol I și-a înscris totodată numele printre cei mai de seamă donatori ai Academiei Române. Am amintit sprijinul financiar în alcătuirea dicționarului limbii române. **În 1893, a susținut material apariția celor 6 volume ale sintezei lui A. D. Xenopol, *Istoria românilor în Dacia Traiană*.** Mai mult, a donat Bibliotecii Academiei câteva documente istorice importante.

Prețuirea acordată permanent Academiei Române și grija pentru bunul mers al lucrărilor ei răzbat cel mai bine din Testamentul său, scris încă din 1899. Nicolae Iorga considera acest act „așa de măreț în simplitatea sa și așa de uman în rezerva sa regală”. Un alt membru al înaltului for, scriitorul și diplomatul Duiliu Zamfirescu, îl caracteriza ca „una din cele mai frumoase pagini de literatură și pilde de smerenie sufletească, de înălțare de cuget și de dragoste de țară”. Regele Carol I a lăsat Academiei Române o treime din fondurile pe care le avea (600 000 lei) pentru publicațiile ei, între care se afla și „cartea graiului românesc”, *Dicționarul limbii române*.

Pentru opera de adevărată ctitorire, pentru continua ocrotire pe care i-a acordat-o, pentru constanta sprijinire a monumentului ridicat limbii române, ca și pentru ultima danie făcută publicațiilor ei fundamentale, **Academia Română păstrează mereu vie memoria Regelui Carol I, cel dintâi președinte de onoare, protector și generos binefăcător și îi aduce astăzi prinosul ei de respect și recunoștință.**

Destinele Casei Regale și Academiei Române se împletesc în decursul unei istorii făurite împreună și ne amintesc continuu de felul în care se poate construi o Țară modernă și prosperă. Să păstrăm la loc de cinste crezul Regelui Carol I, pe care ni l-a lăsat moștenire (împreună cu donația) în Testamentul său: „**Totul pentru Țară, nimic pentru mine**”.